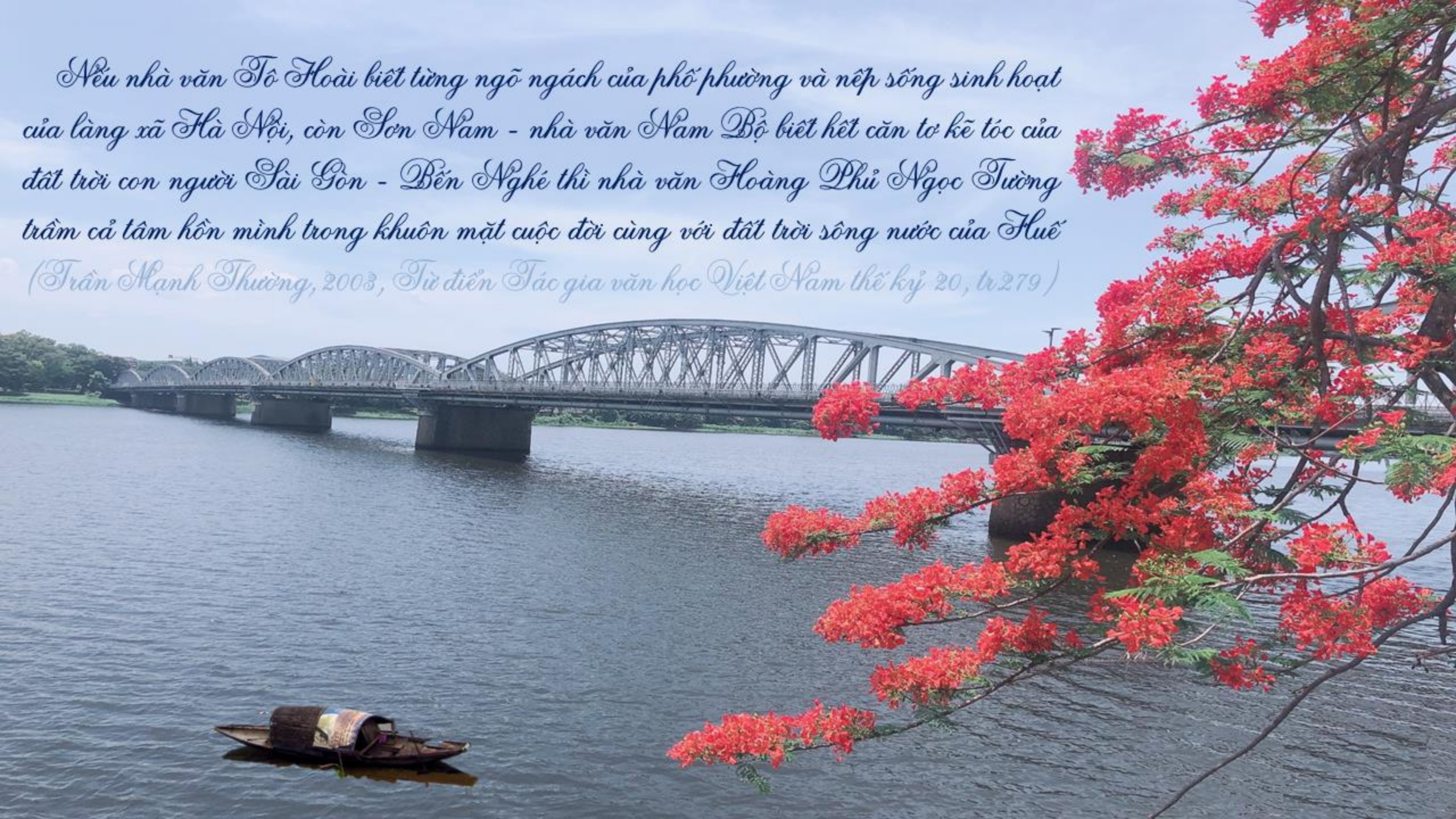

Ai đã đặt tên cho dòng sông?

Hoàng Phủ Ngọc Tường

Về nhà văn Tô Hoài biết từng ngõ ngách của phố phường và nếp sống sinh hoạt của làng xã Hà Nội, còn Sơn Nam - nhà văn Nam Bộ biết hết căn tơ kẻ tóc của đất trời con người Sài Gòn - Bến Nghé thì nhà văn Hoàng Phủ Ngọc Tường trâm cả tâm hồn mình trong khuôn mặt cuộc đời cùng với đất trời sông nước của Huế
(Trần Mạnh Thường, 2003, Từ điển Tác gia văn học Việt Nam thế kỷ 20, tr.279)

Người xứ Huế trang nghiêm và thâm lặng
Thường hay sầu giữa lúc thế gian vui
Tâm sự nhiều mà chẳng hé đôi môi
Ôi, kén đáo, ngây thơ — người xứ Huế
(Bích Lan)

MỤC TIÊU BÀI HỌC

- Hiểu được tình yêu, niềm tự hào tha thiết, sâu lắng của tác giả dành cho dòng sông quê hương, cho xứ Huế thân yêu và cũng là cho đất nước.
- Nhận biết được đặc trưng của thể loại bút kí và nghệ thuật viết bút kí.
- Giáo dục, bồi dưỡng tình yêu và niềm tự hào dành cho đất nước.

ĐỀ MỤC BÀI GIẢNG

I TÌM HIỂU CHUNG

- A. Tác giả
- B. Tác phẩm

II TÌM HIỂU VĂN BẢN

- A. Hình ảnh sông Hương
- B. Cái “tôi” trữ tình

III TỔNG KẾT

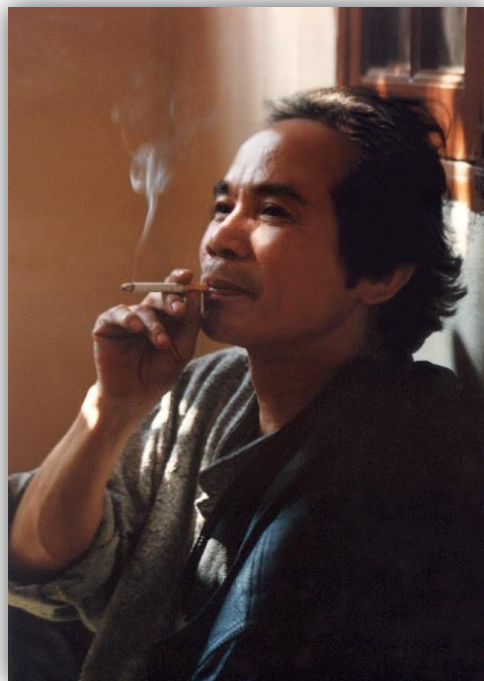
- A. Nội dung
- B. Nghệ thuật

I TÌM HIỂU CHUNG

A *Tác giả*

1. Tiểu sử

Hoàng Phủ Ngọc Tường

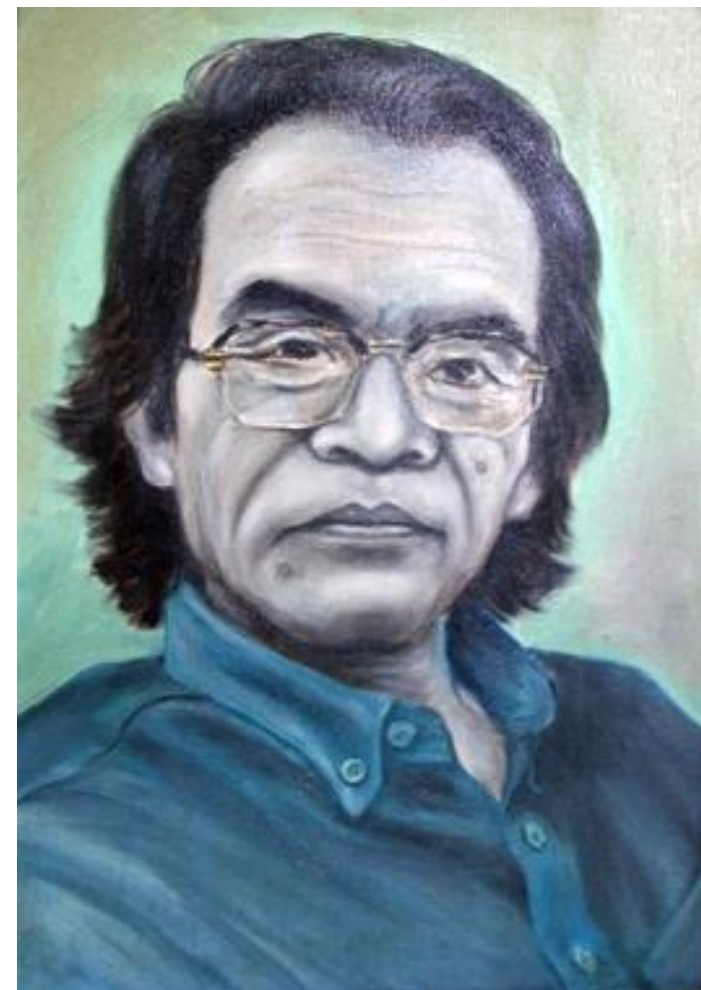
- Hoàng Phủ Ngọc Tường quê ở Quảng Trị nhưng sinh ra, lớn lên và học tập tại Huế.
- Trước 1975, ông vừa dạy học vừa tham gia cách mạng ở quê nhà.
- Sau khi nước nhà thống nhất, ông tham gia công tác văn nghệ tại Huế.

I TÌM HIỂU CHUNG

A *Tác giả*

2. Sự nghiệp

- Hoàng Phủ Ngọc Tường là cây bút trưởng thành trong những năm kháng chiến chống Mỹ.
- Ông là một nhà văn có phong cách độc đáo, có sở trường về thể bút kí, tùy bút.

Hoàng Phủ Ngọc Tường

I TÌM HIỂU CHUNG

A Tác giả

2. Sự nghiệp

Các tác phẩm tiêu biểu:

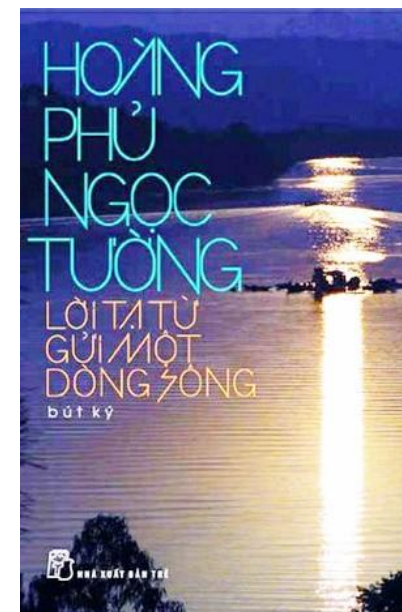
- ❖ Ngôi sao trên đỉnh Phu Văn Lâu (1971)
- ❖ Rất nhiều ánh lửa (1979)
- ❖ Ai đã đặt tên cho dòng sông? (1986)
- ❖ Hoa trái quanh tôi (1995)
- ❖ Ngọn núi ảo ảnh (1999)...

I TÌM HIỂU CHUNG

A *Tác giả*

2. Sự nghiệp

Kí của Hoàng Phủ Ngọc Tường

Giàu chất
trí tuệ,
đậm chất
thơ

Nghị luận
sắc bén,
suy tư
đa chiều

Có chiều
sâu văn hóa
và cảm
hứng nhân
văn

Hương
nội, súc
tích, mê
đắm,
tài hoa

I TÌM HIỂU CHUNG

B *Tác phẩm*

1. Đề tài

Dòng sông

Sông Lô

Nhạc và lời: VĂN CAO

Chậm - Tình cảm

(Nhạc)

Sông Lô sông ngàn Việt
Bắc bãi dài ngô lau núi rừng âm u. Thu
ru bến sông vàng từng nhà mờ biếc chầm một màu khói
thu. Sông Lô sông ngàn kháng
chiến chày bờ lau thưa đã tàn thôn trang. Ai

Văn Cao có sông Lô hùng tráng.

*Hoàng Cầm có sông Đuống trôi đi
một dòng lấp lánh.*

*Hoài Vũ có sông Vàm Cỏ ngày đêm
tha thiết chở phù sa.*

*Tế Hanh có dòng sông Trà Bồng
đầy ắp kỉ niệm tuổi thơ.*

I

TÌM HIỂU CHUNG

B

Tác phẩm

1. Đề tài

Dòng sông

2. Thể loại

Bút kí

3. Xuất xứ

Vườn An Hiên

Vườn An Hiên

A dirt path lined with trees leading to a gate. The path is made of light-colored soil and is flanked by rows of trees with green foliage. The trees' branches arch over the path, creating a natural tunnel effect. In the distance, a stone gate with an arched opening is visible, and a dark car is parked just beyond it. The scene is bright and sunny, with shadows cast on the path.

Vườn An Hiền

I TÌM HIỂU CHUNG**B Tác phẩm****1. Đề tài**

Dòng sông

2. Thể loại

Bút kí

3. Xuất xứ

Bài kí được viết vào năm 1981,
in trong tập sách cùng tên.

I

TÌM HIỂU CHUNG

B

Tác phẩm

4. Nhan đề

Ai đã đặt tên cho dòng sông?

Diễn tả nỗi ngẩn
ngơ, xao xuyến

➤

ấn tượng về sông
Hương ùa về

khơi nguồn
cảm xúc

Gợi suy tư
thâm trầm

➤

đánh động
vốn văn hóa

hành trình tìm
hiểu dòng sông

Nhan đề +
kết thúc

thể hiện lòng
biết ơn những
người có công
khai phá vùng
đất này

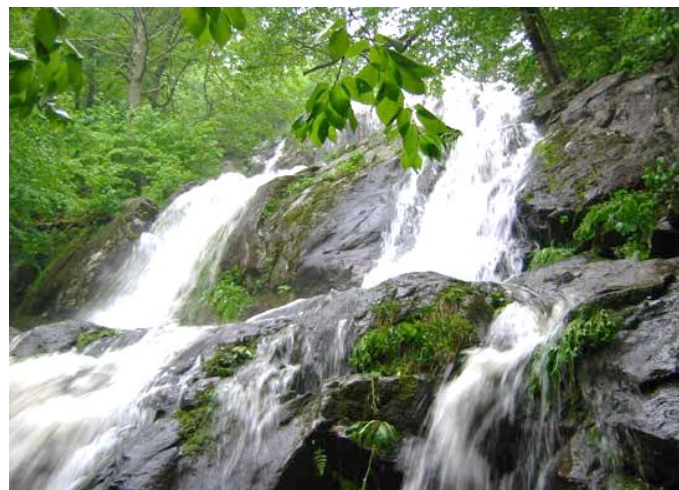
II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

a. Ở thượng nguồn

- ❖ Sông Hương là bản trường ca của rừng già:

rầm rộ giữa bóng cây đại ngàn

mãnh liệt qua những ghềnh thác

cuộn xoáy như cơn lốc vào những đáy vực bí ẩn

*cũng có lúc nó trở nên dịu dàng và say đắm giữa những
dặm dài chói lọi màu đỏ của hoa đỗ quyên rừng*

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

a. Ở thượng nguồn

❖ Sông Hương là bản trường ca của rừng già:

- **Rầm rộ** giữa bóng cây đại ngàn
- **Mãnh liệt** qua ghềnh thác
- **Cuộn xoáy** như cơn lốc
- **Dịu dàng** và **say đắm**

Từ ngữ gợi tả, so sánh sáng tạo

Sông Hương là đứa con của rừng già vừa hùng vĩ, dữ dội vừa êm đềm, sâu lắng

Giữa lòng Trường Sơn, sông Hương đã sống một nửa cuộc đời của mình như một cô gái Digan phóng khoáng và man dại.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A Hình ảnh sông Hương

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

a. Ở thượng nguồn

- ❖ Sông Hương là cô gái Di gan
 - Phóng khoáng - man dại
 - Bản lĩnh - gan dạ
 - Tự do, trong sáng

Nhân hóa độc đáo

Nó vô tư trôi chảy,
lướt qua ghềnh thác

Sông Hương mạnh
mẽ, hoang sơ

Vẻ đẹp thuần phác,
đầy tính bản năng

*Khi ra khỏi rừng, sông Hương nhanh chóng mang
một sắc đẹp dịu dàng và trí tuệ, trở thành người mẹ phù sa của một
vùng văn hóa xứ sở*

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

a. Ở thượng nguồn

❖ Sông Hương là người mẹ phù sa

- Dịu dàng

- Trí tuệ

Nhân hóa đẹp

Sông Hương có vẻ đẹp của sự
trưởng thành mang cốt cách
văn hóa.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

a. Ở thượng nguồn

TIỂU KẾT

- ▶ Từ ngữ gợi tả, so sánh – nhân hóa đẹp, lạ, cảm xúc mãnh liệt
- ▶ Sông Hương nơi thượng nguồn vừa mang sức sống mãnh liệt, hoang dại, bí ẩn vừa dịu dàng, trí tuệ; vừa trong sáng, thẳm sâu vừa dạt dào khát vọng tự do.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

*Phải nhiều thế kỷ qua, người
tình mong đợi mới đến đánh
thức người con gái đẹp nằm
ngủ mơ màng giữa cánh đồng
Châu Hóa đầy hoa dại.*

*chuyến dòng liên tục, vòng giữa
khúc quanh đột ngột,*

*uốn mình theo những đường
cong thật mềm,*

Từ ngã ba Tuần sông Hương theo hướng nam bắc

Qua điện Hòn Chén, vấp Ngọc Trản nó chuyển hướng sang Tây Bắc.

vòng qua thêm đất bãi Nguyệt Biều, Lương Quán,

rồi đột ngột vẽ một hình cung thật tròn về phía đông bắc, ôm lấy chân đồi Thiên Mụ, xuôi dần về Huế.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

❖ Dòng chảy

- *chuyển dòng - vòng - uốn - qua - chuyển hướng - vòng qua - vẽ - ôm - xuôi*

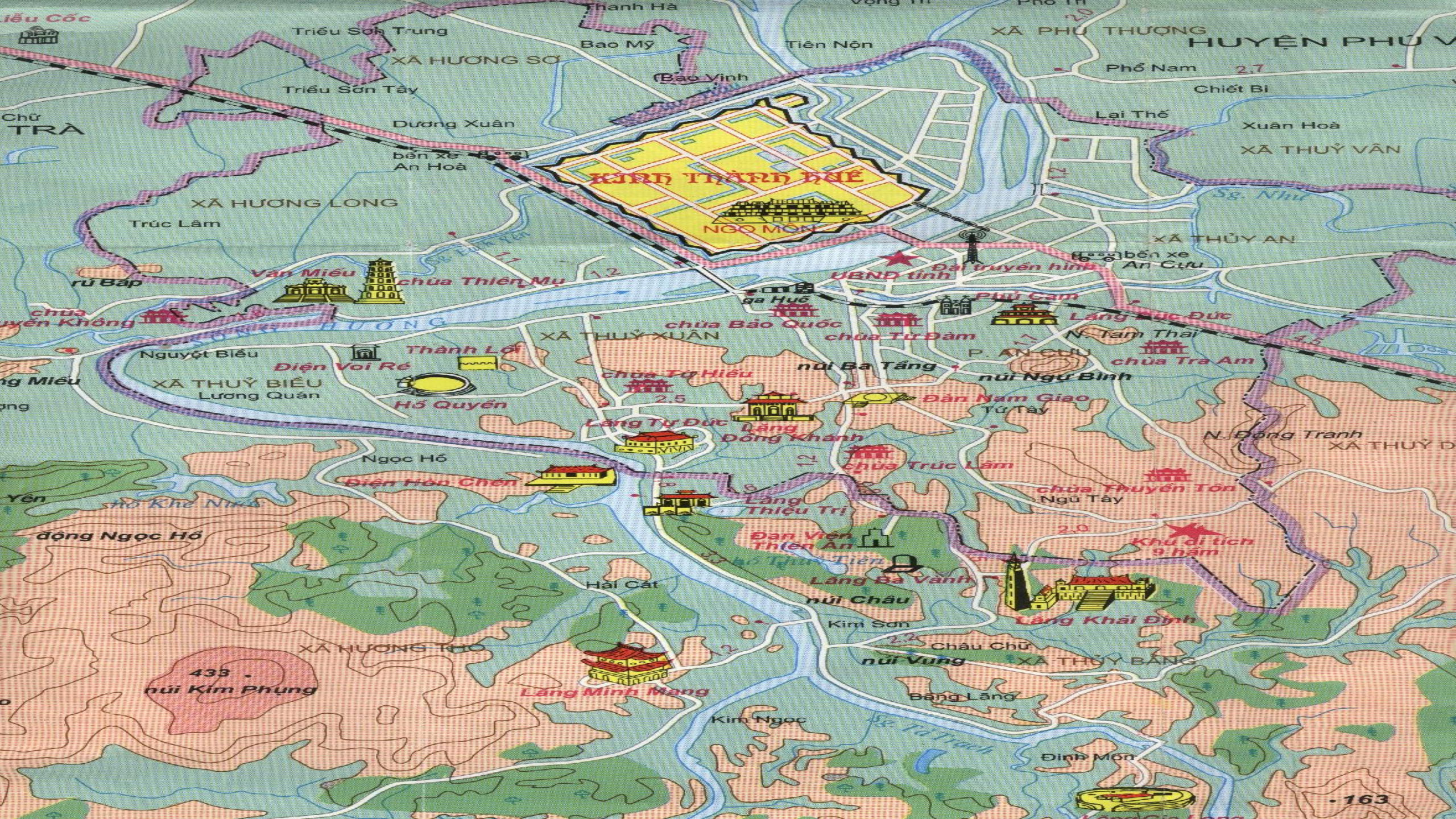
Hàng loạt động từ cùng
cách diễn tả sống động

sông Hương liên
tục chuyển dòng

Hành trình gian truân khi đến với Huế của sông Hương

*Từ đó nó trôi đi giữa hai dãy đồi sừng sững
như thành quách*

với những điểm cao đột ngột như Vọng Cảnh

A wooden boat with a blue tarp roof is moored on a river. The boat is made of light-colored wood and has a large, arched opening in the middle. The tarp is a bright blue color. The river is calm, and the surrounding area is lush with green trees and foliage. The sky is clear and blue. The boat is positioned in the lower half of the frame, and the background is filled with dense greenery.

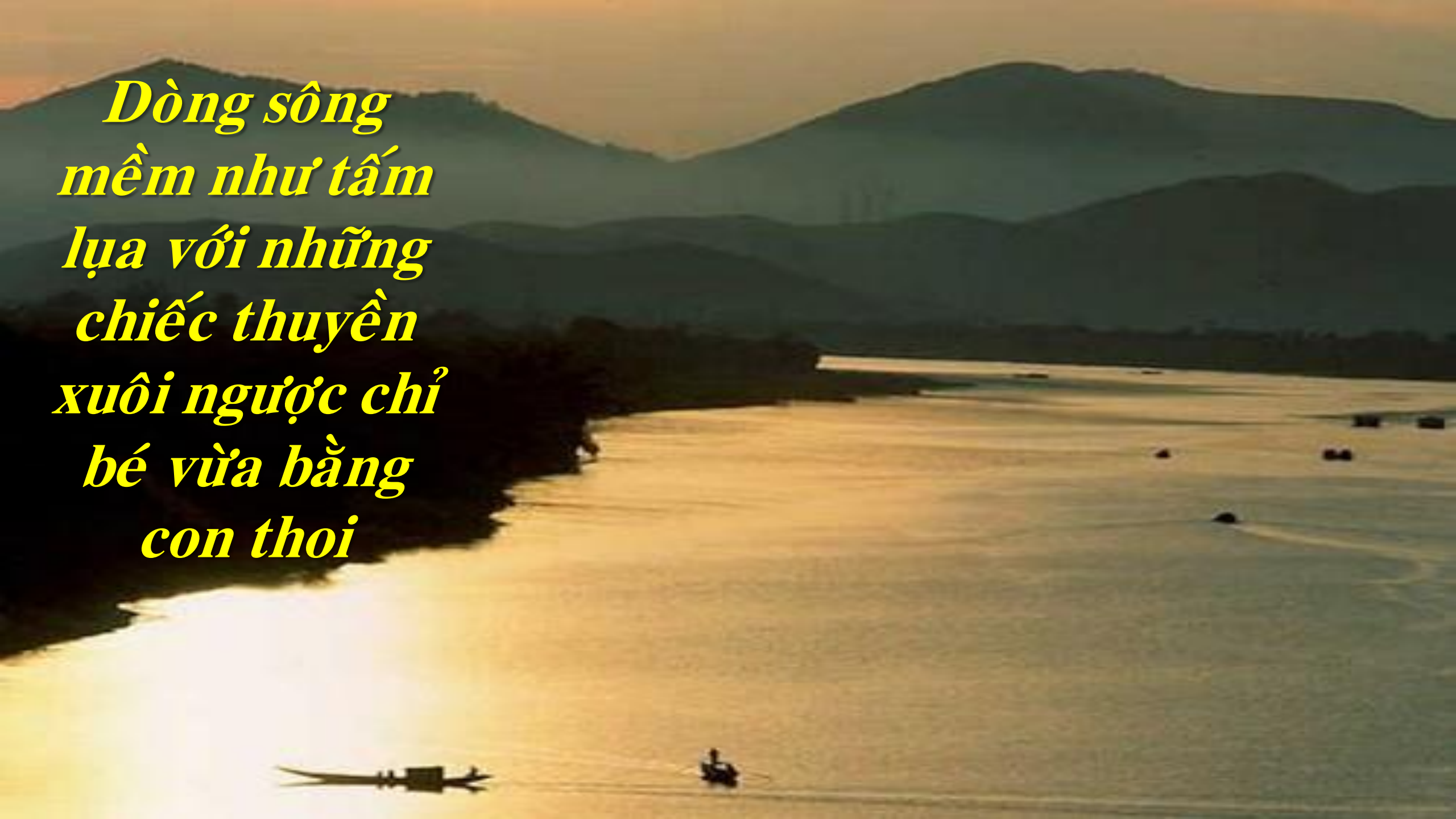
Lựu Bảo

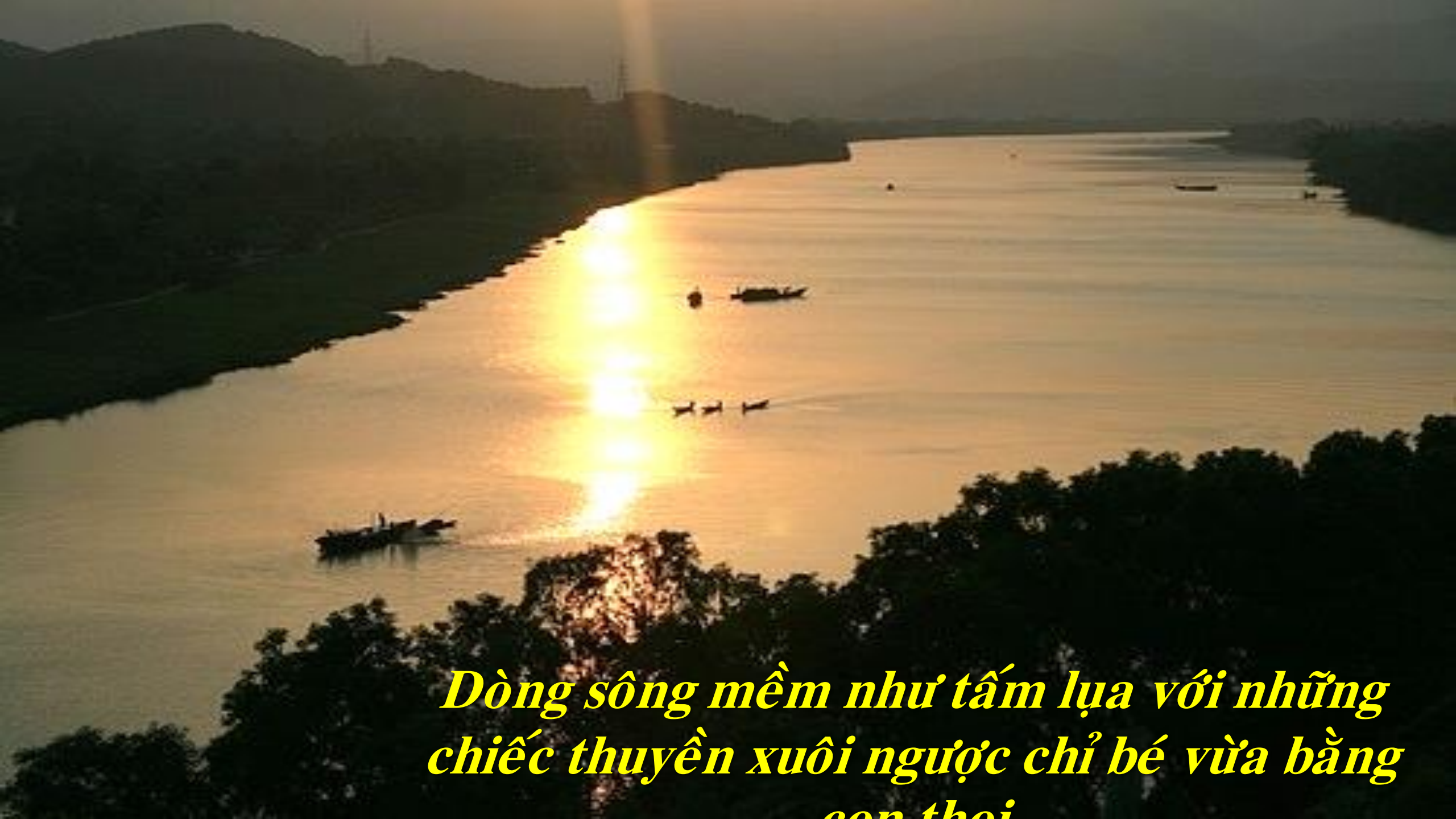
*Dòng
sông
mềm
như
tấm
lụa*

*những
chiếc
thuyền
xuôi
ngược
chỉ bé
vừa
bằng
con thoi*

*Dòng sông
mềm như tấm
lụa với những
chiếc thuyền
xuôi ngược chỉ
bé vừa bằng
con thoi*

*Dòng sông mềm như tấm lụa với những
chiếc thuyền xuôi ngược chỉ bé vừa bằng
con thoi*

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

❖ Dòng chảy

- Mềm như lụa, kết nối các địa danh của Huế

Dòng sông mềm mại, hữu tình.

Sông Hương đã mang lại cho Huế vẻ đẹp gợi cảm, thơ mộng.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

❖ Màu nước

Sớm xanh

trưa vàng

A serene landscape photograph capturing a sunset over a calm body of water. The sun, a bright yellow-orange orb, is positioned in the upper right quadrant, its light reflecting as a shimmering vertical path on the water's surface. The sky transitions from a pale yellow at the horizon to a soft, hazy blue at the top. In the distance, a range of low, misty mountains stretches across the horizon. The water in the foreground is dark and still, with a few small, dark shapes that appear to be boats or structures. On the right side, the dark, silhouetted branches of a tree frame the scene. In the bottom left corner, a teal-colored rectangular box with a white dotted border contains the text.

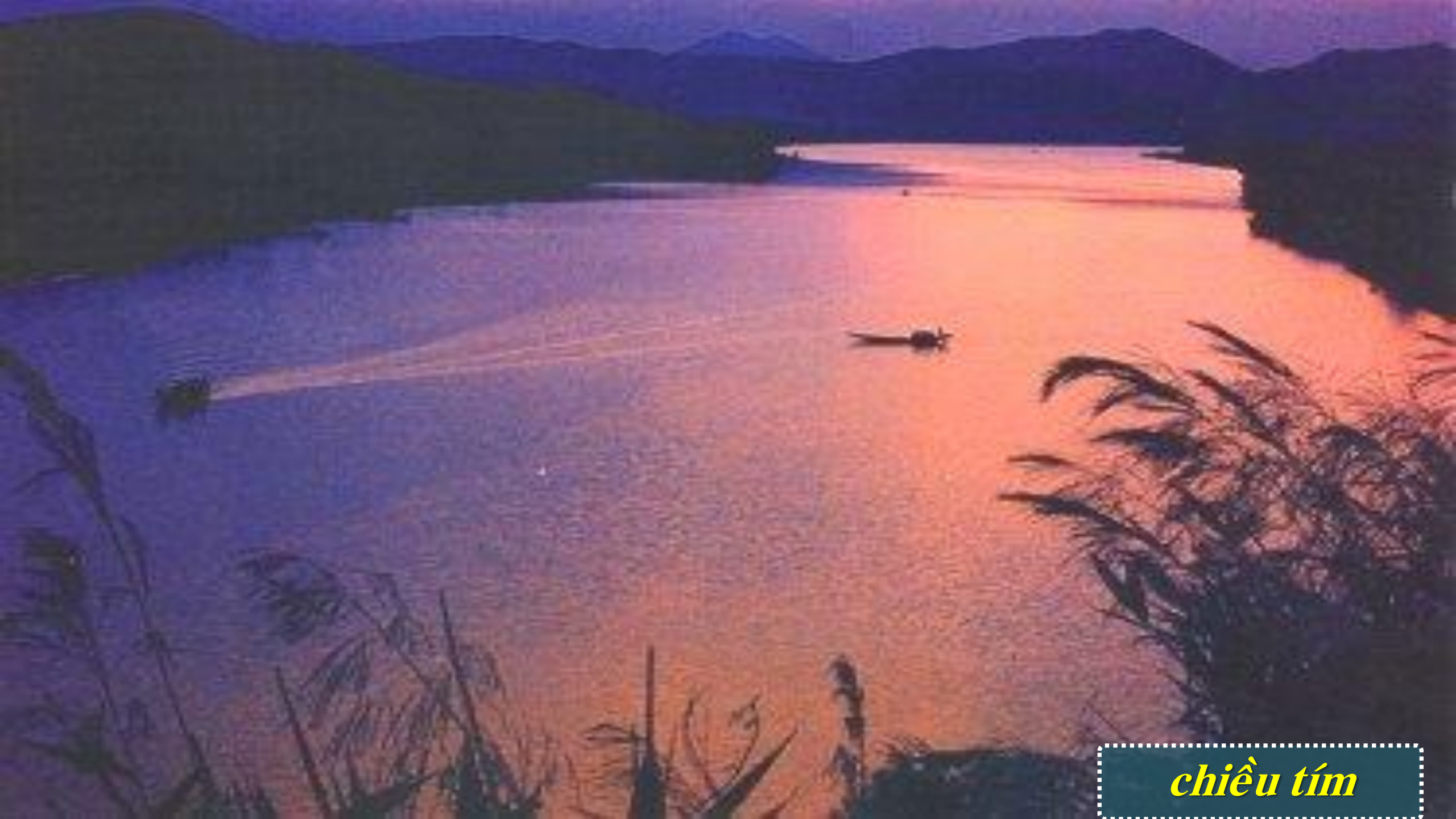
chiều tím

chiều tím

chiều tím

chiều tím

Người xứ Huế trang nghiêm và thâm lặng
Thường hay sầu giữa lúc thế gian vui
Tâm sự nhiều mà chẳng hé đôi môi
Ôi, kén đáo, ngây thơ — người xứ Huế
(Bích Lan)

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

❖ Màu nước

- *sớm xanh*
- *trưa vàng*
- *chiều tím*

sắc màu biến ảo

Sông Hương đã mang lại cho Huế
vẻ đẹp độc đáo, trữ tình.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

❖ Cảnh vật đôi bờ

Sông Hương đi qua những rừng thông u tịch

Sông Hương đi qua những rừng thông u tịch

Sông Hương đi qua những rừng thông u tịch

*những làng tắm
âm u*

*những lăng
tẩm âm u*

những làng tắm âm u

*trong âm hưởng ngân nga của tiếng chuông
chùa Thiên Mụ*

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

❖ Cảnh vật đôi bờ

- *rừng thông u tịch*
- *lăng tẩm đồ sộ*
- *Chuông chùa ngân nga*

trầm mặc

Cảnh quan Huế đã mang lại cho sông Hương vẻ đẹp cổ kính.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

b. Qua đồng bằng và ngoại ô Huế

TIỂU KẾT

- ▶ Quan sát tinh tế, kiến thức sâu rộng, kết hợp tả - kể, hành văn lịch lãm, tài hoa
- ▶ Sông Hương mềm mại, hữu tình, êm ả, trầm mặc, hài hòa với cảnh quan Huế.

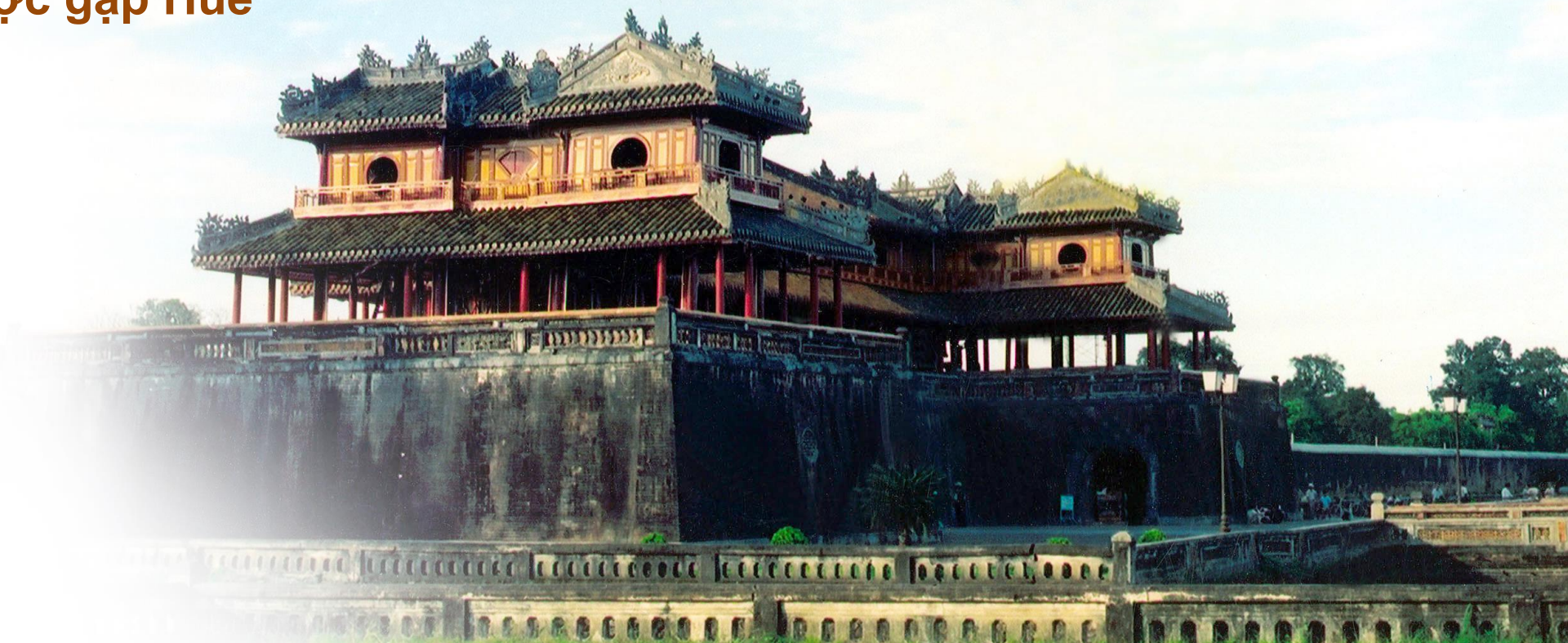
II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

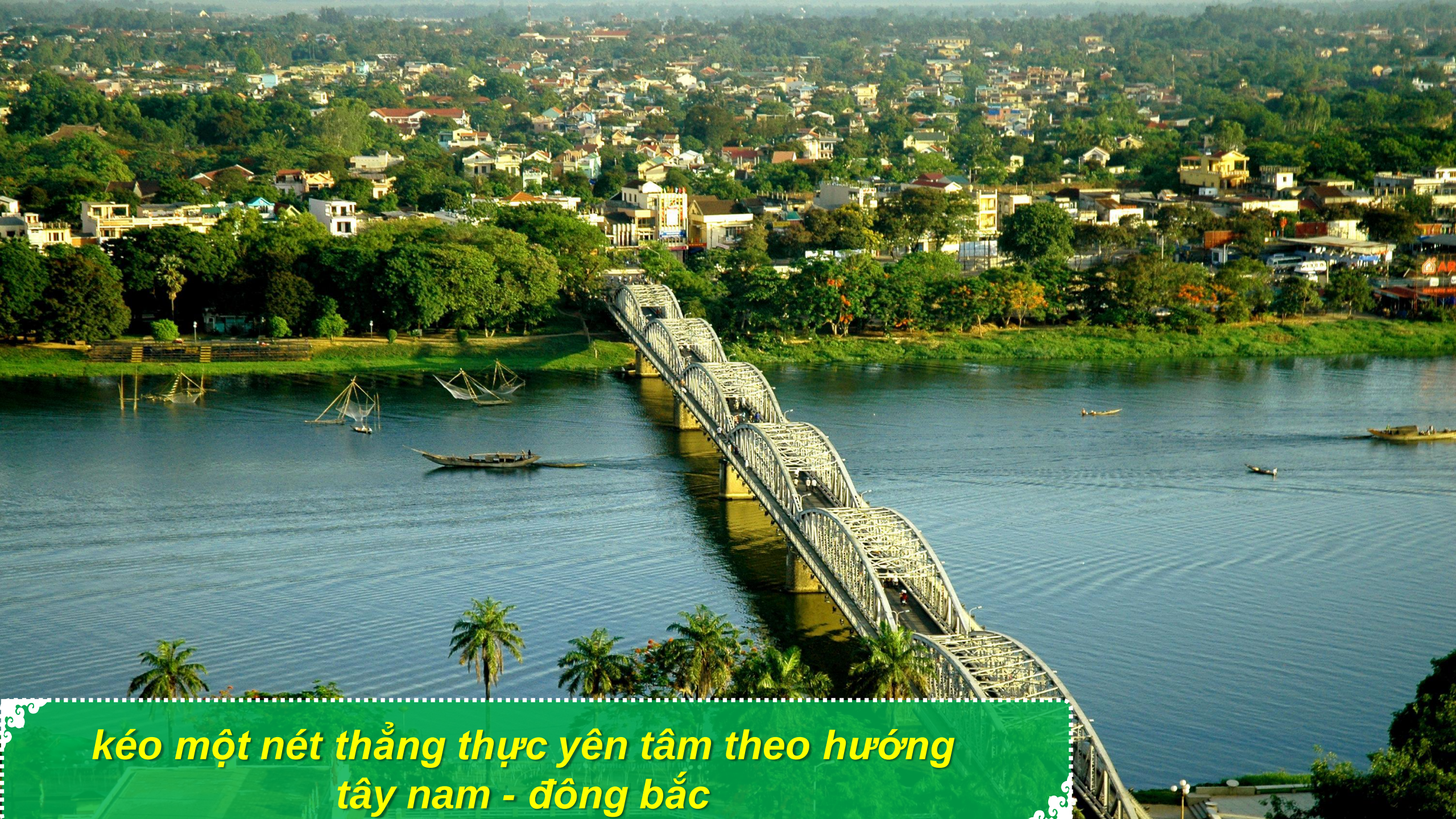
c. Trong lòng thành Huế

❖ Khi được gặp Huế

*Sông Hương vui tươi hắt lên giữa những bãi
xanh biếc của vùng ngoại ô Kim Long.*

*kéo một nét thẳng thực yên tâm theo hướng
tây nam - đông bắc*

*phía đó, nơi cuối đường, nó đã nhìn thấy
chiếc cầu trắng của thành phố*

*in ngân trên nền trời,
nhỏ nhắn như những vành trăng non*

Cầu Tràng Tiền

Cầu Trànɡ Tiên

Cầu Tràn Tiên

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

c. Trong lòng thành Huế

❖ Khi được gặp Huế

- *vui tươi hân lên, kéo một nét thẳng thực yên tâm, nhìn thấy chiếc cầu như vành trăng non*

Nhân hóa và so sánh

Sông Hương đẹp rạng ngời

**Sông Hương uốn một cánh cung rất nhẹ
sang đến Cồn Hến**

*Đường cong ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi
như một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu*

Sông Hương uốn một cánh cung rất nhẹ sang đến Cồn Hến; đường cong ấy làm cho dòng sông mềm hẳn đi, như một tiếng “vâng” không nói ra của tình yêu.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

c. Trong lòng thành Huế

❖ Khi được gặp Huế

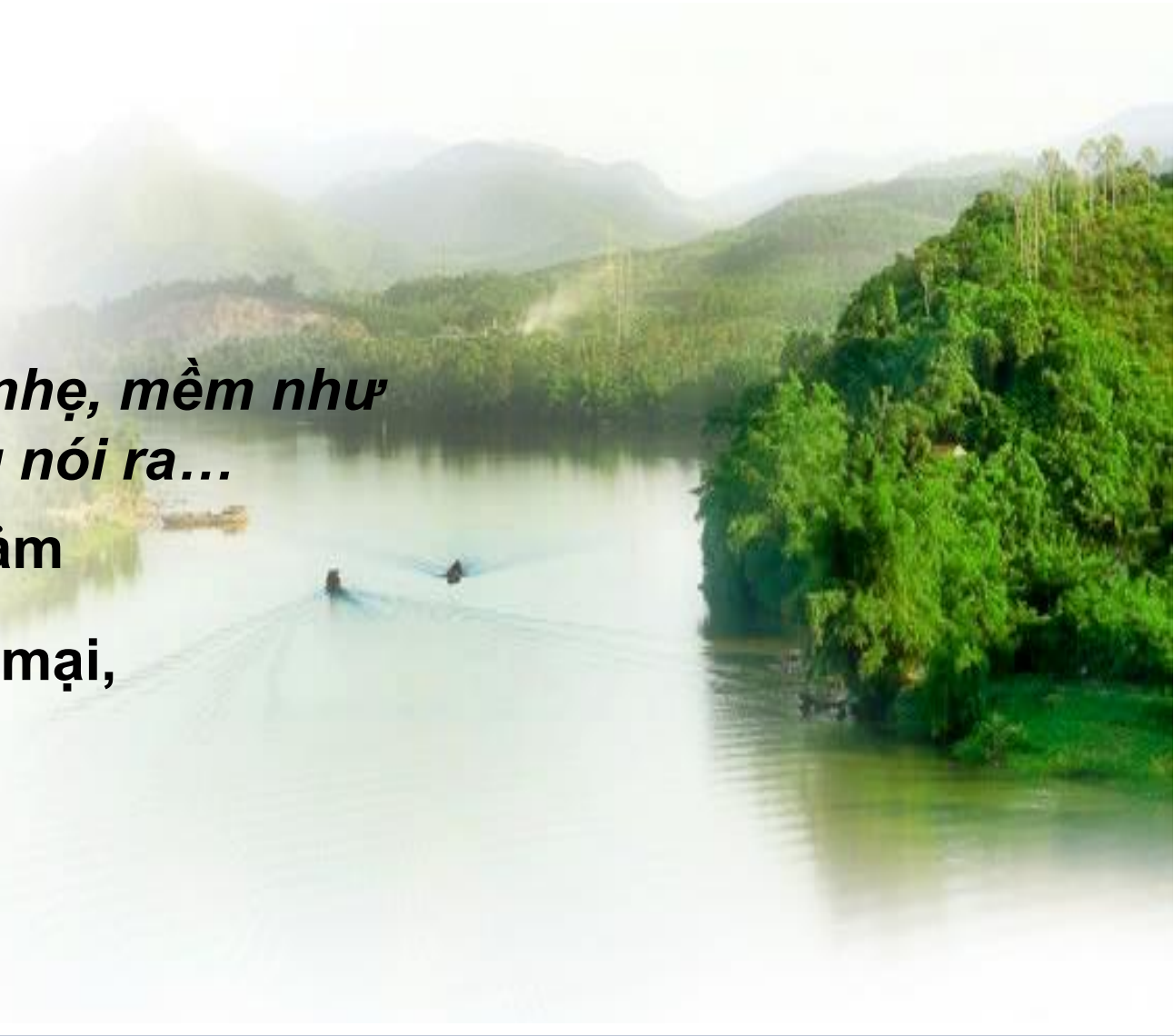
- *uốn một cánh cung rất nhẹ, mềm như một tiếng “vâng” không nói ra...*

nhân hóa lạ, gợi cảm

sông Hương mềm mại,
ý nhị, e ấp

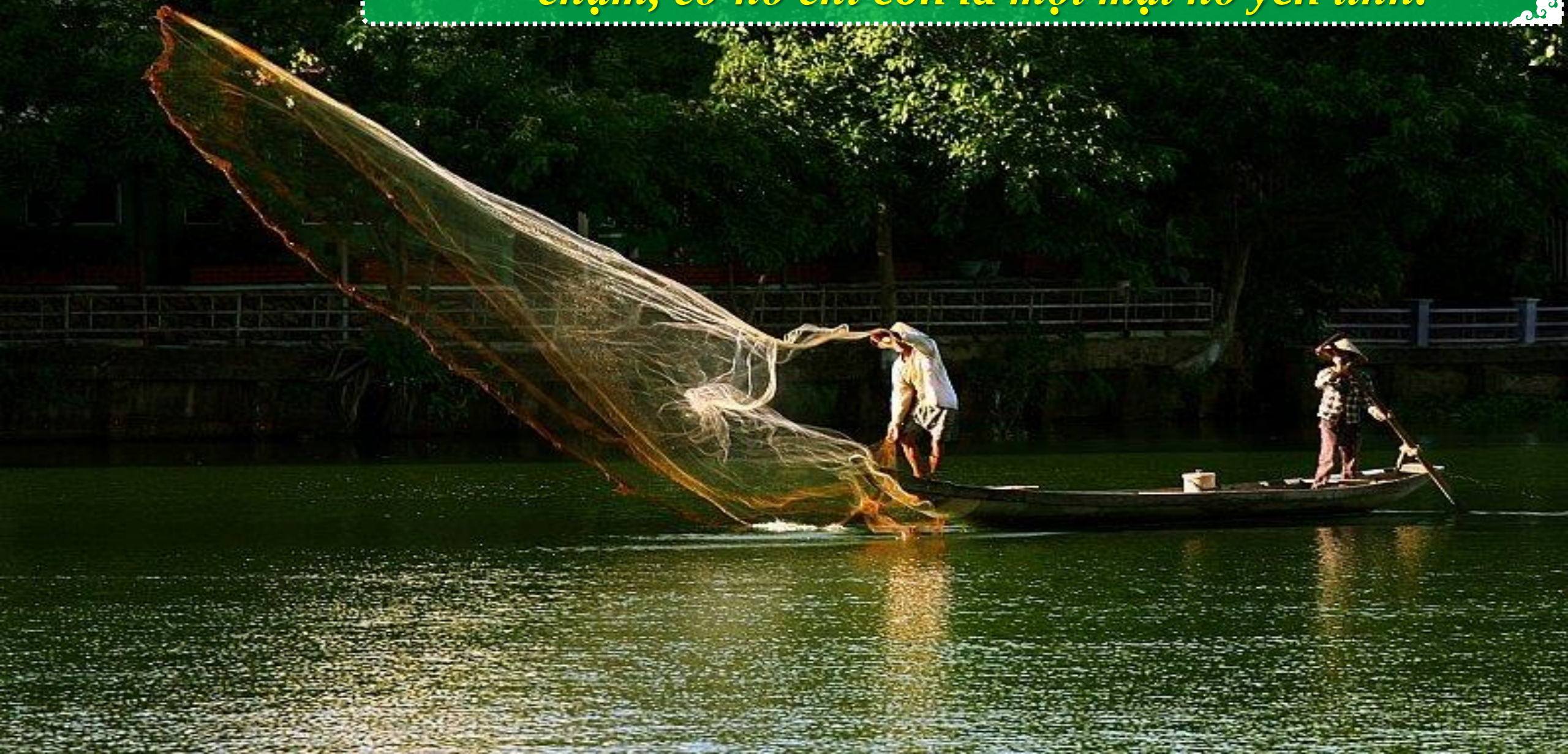
**Những
nhánh
sông đào
mang
nước
sông
Hương
tỏa đi
khắp
phố thị**

*với những cây đa, cây cừa cổ thụ
tỏa vàng lá u sầm*

Sông Hương khi qua thành phố đã trôi đi chậm, thực chậm, cơ hồ chỉ còn là một mặt hồ yên tĩnh.

*Hoa đăng ngập ngừng như muốn đi muốn ở, chao nhẹ như những
vấn vương của một nỗi lòng...*

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

c. Trong lòng thành Huế

❖ Khi được gặp Huế

- *cơ hồ chỉ còn là mặt hồ; hoa đăng ngập ngừng như muốn đi muốn ở, chao nhẹ như vẩn vương...*

Liên tưởng thú vị

Lặng lẽ trôi

II

ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A

Hình ảnh sông Hương

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

c. Trong lòng thành Huế

❖ Khi được gặp Huế

Khác biệt	Sông Hương	Sông Nê-va
Dòng chảy	Lặng lẽ	Nhanh, không kịp cho hải âu nói một lời
Cảnh vật	Hoa đăng bông bênh	Phiến băng chở hải âu

Sông Hương nhẹ nhàng, cổ kính, mang vẻ đẹp đậm chất Á Đông

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

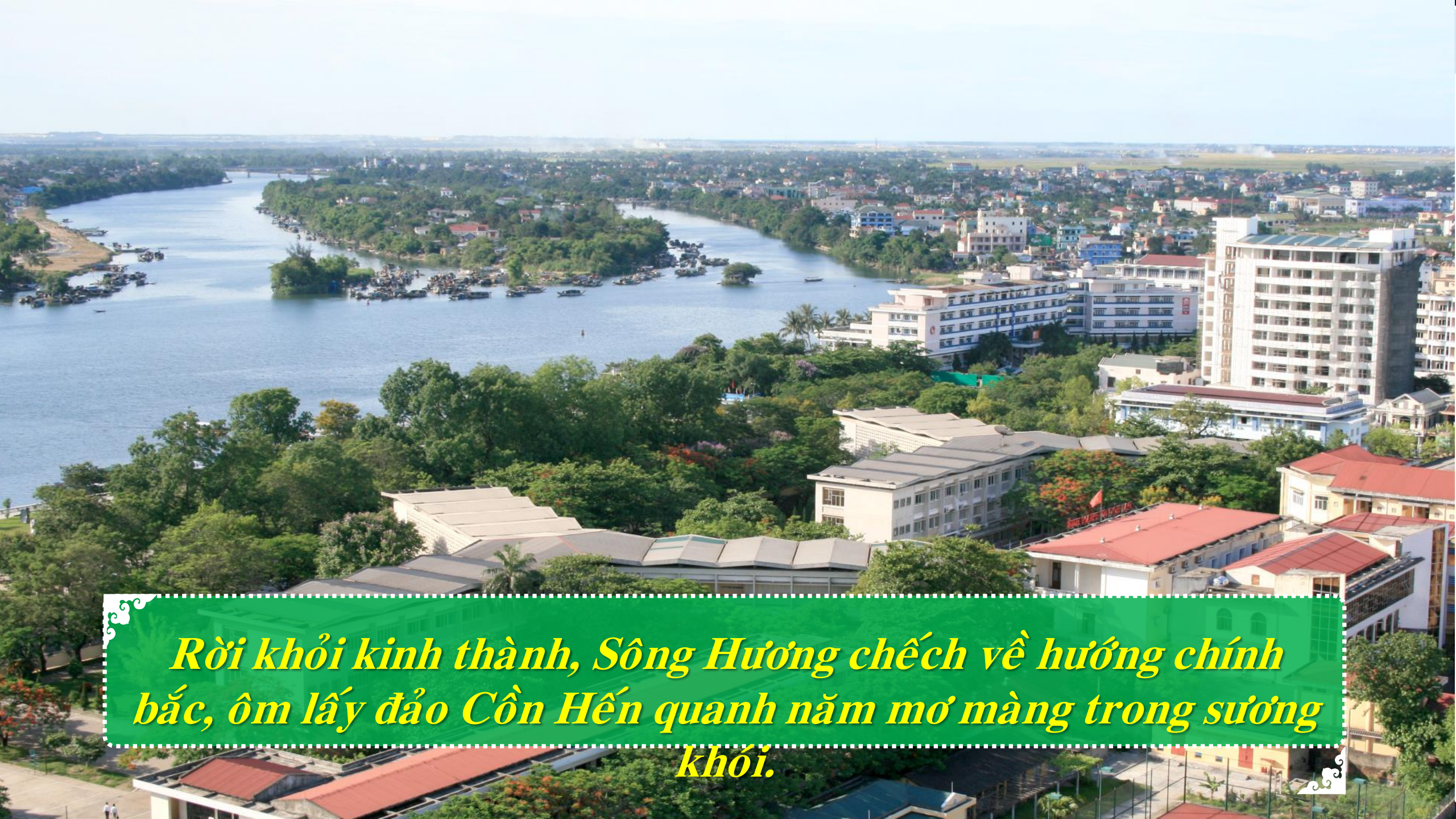
A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

c. Trong lòng thành Huế

❖ Khi rời thành phố

Rời khỏi kinh thành, Sông Hương chéch về hướng chính bắc, ôm lấy đảo Cồn Hến quanh năm mơ màng trong sương khói.

AI ĐÃ ĐẶT TÊN CHO DÒNG SÔNG?

*lưu luyến ra đi giữa màu xanh biếc của tre trúc, của
những vườn cau vùng ngoại ô Vĩ Dạ*

*đột ngột đổi dòng, rẽ ngoặt sang hướng đông tây để gặp
thành phố lần cuối ở góc thị trấn Bao Vinh xưa cổ*

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

c. Trong lòng thành Huế

❖ Khi rời thành phố

- ôm lấy đảo Cồn Hến
- lưu luyến ra đi
- rẽ ngoặt để gặp lại thành phố

Vấn vương đổi dòng

Nhân hóa tinh tế, gợi cảm

BAO VINH

XÃ PHU THƯỢNG

HUYỆN PHU V

Phổ Nam 2.7

Chiết Bi

Lai Thế

Xuân Hoà

XÃ THỦY VÂN

Sg. Nhu

XÃ THỦY AN

bến xe An Cựu

Đài truyền hình UBND tỉnh

Phủ Cam

Làng Phúc Đức

N. Tam Thái

chùa Trà Am

núi Ngũ Bình

Đền Nam Giao

Tứ Tây

N. Đông Tranh

XÃ THỦY D

chùa Thuyền Tôn

Ngũ Tây

Khu di tích 9 hăm

Làng Khai Định

Châu Chử

XÃ THỦY BANG

Bàng Lãng

Đỉnh Môn

*Giống như nàng Kiều trong đêm tự tình, ở ngã rẽ này,
sông Hương đã chí tình trở lại tìm Kim Trọng của nó để
nói lời thề trước khi về với biển cả.*

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

c. Trong lòng thành Huế

TIỂU KẾT

Miêu tả ấn tượng, cảm nhận tinh tế, liên tưởng đẹp, bất ngờ, lí thú. Sông Hương tươi vui, thơ mộng, tình tứ, hài hòa trong lòng Huế cổ kính.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

1. Vẻ đẹp thiên nhiên

Sông Hương là công trình nghệ thuật tuyệt vời của tạo hóa được khắc họa qua ngòi bút tài hoa, mê đắm của tác giả.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

2. Vẻ đẹp văn hóa

Sông Hương gắn với

Nền âm nhạc
cổ điển Huế

Truyện Kiều
(Nguyễn Du)

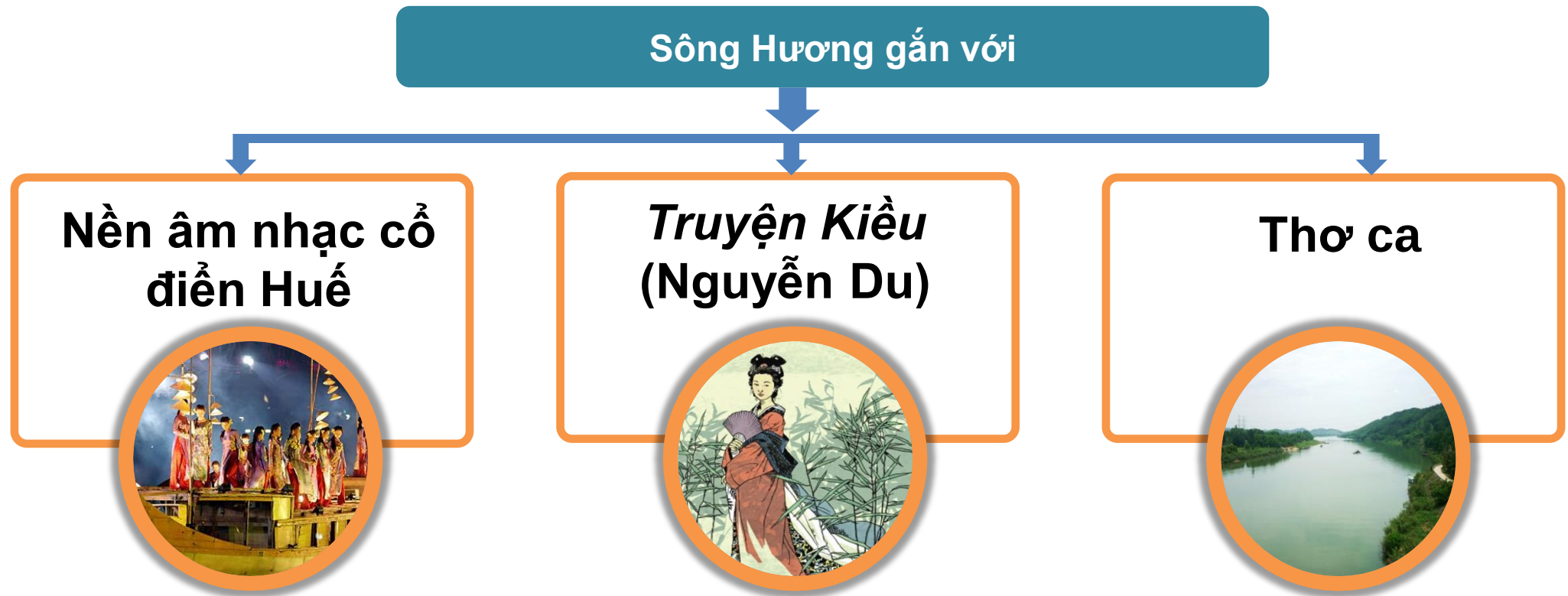
*Trong như tiếng hạc bay qua
Đục như tiếng suối mới sa nửa vời*
(Truyện Kiều - Nguyễn Du)

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

2. Vẻ đẹp văn hóa

***“Hương Giang nhất phiến nguyệt
Kim cổ hứa đa sầu”***

**(Một mảnh trăng sông Hương,
Mà gieo nên nỗi sầu từ xưa đến nay)**

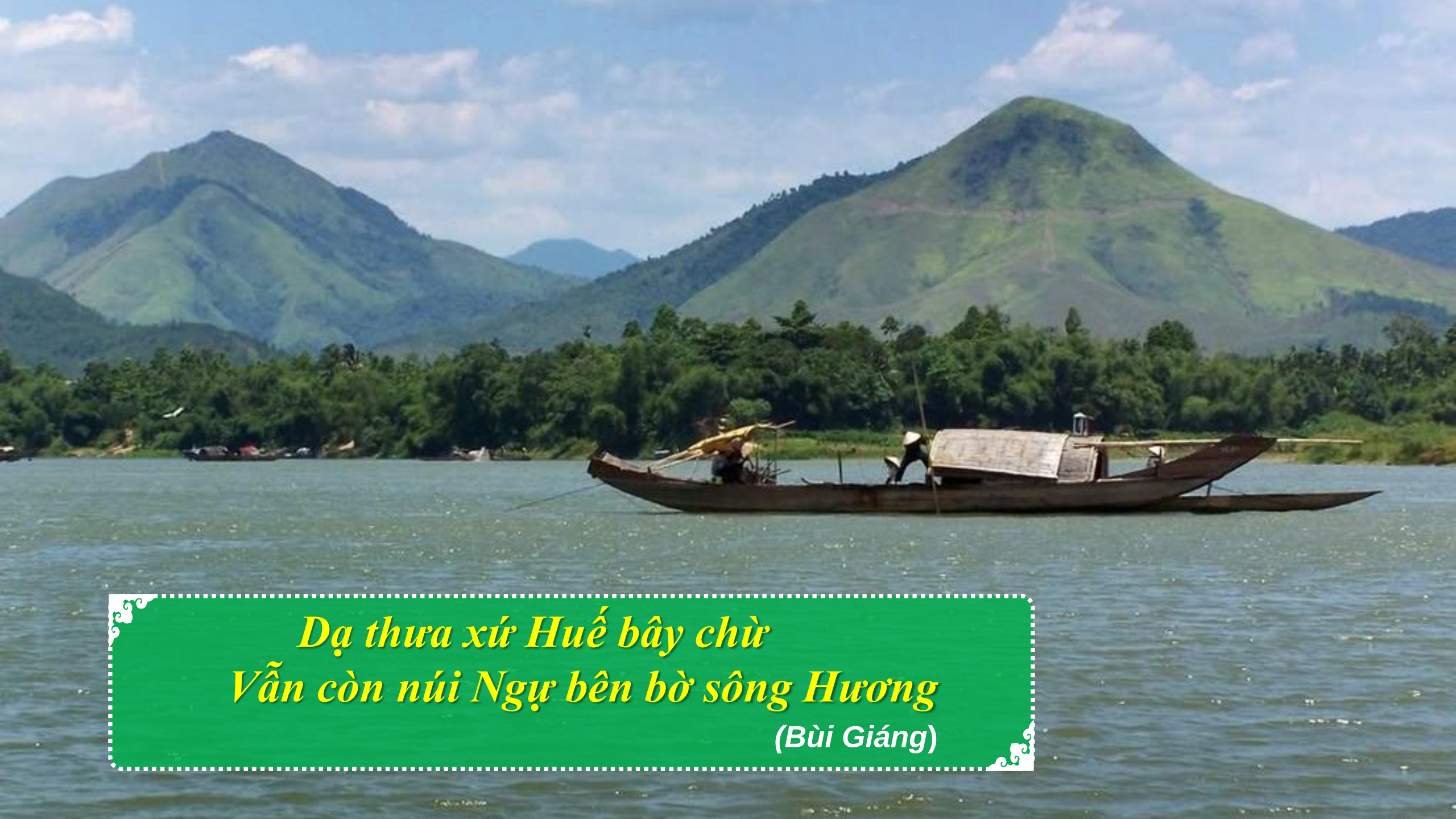
*Trường giang như kiếm lập thanh thiên
(Sông dài như lưỡi gươm dựng giữa trời xanh)*

(Cao Bá Quát)

A photograph of a sunset over a body of water. The sun is a bright yellow-orange orb on the left side of the horizon, casting a shimmering reflection on the water. The sky is a deep blue with some light clouds. In the foreground, the dark silhouette of a boat is visible, with a long oar extending into the water. The background shows dark, silhouetted hills or mountains.

*Một đêm đàn lạnh trên sông Huế
Ôi nhớ nhung hoài vạt áo xanh.*

(Văn Cao)

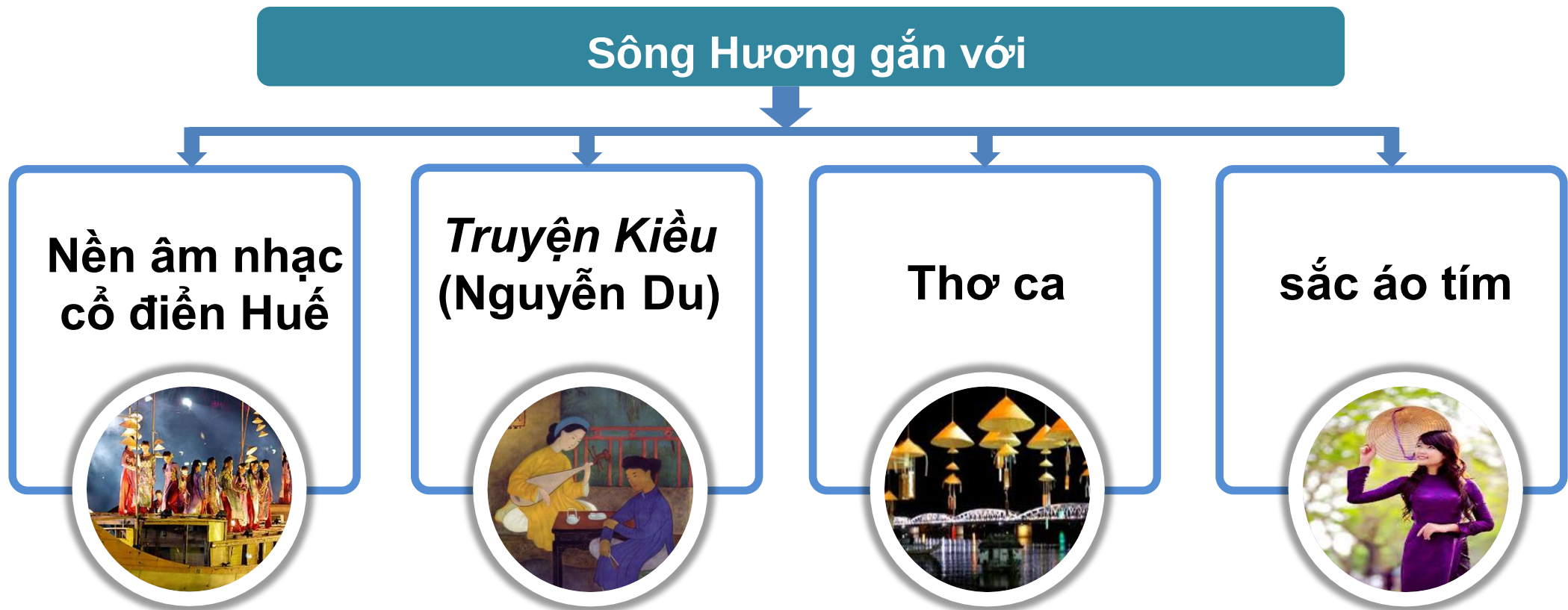
*Dạ thừa xứ Huế bây chừ
Vẫn còn núi Ngự bên bờ sông Hương*
(Bùi Giáng)

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

2. Vẻ đẹp văn hóa

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

2. Vẻ đẹp văn hóa

TIỂU KẾT

Vẻ đẹp của sông Hương gắn liền với bản sắc văn hóa độc đáo của xứ Huế

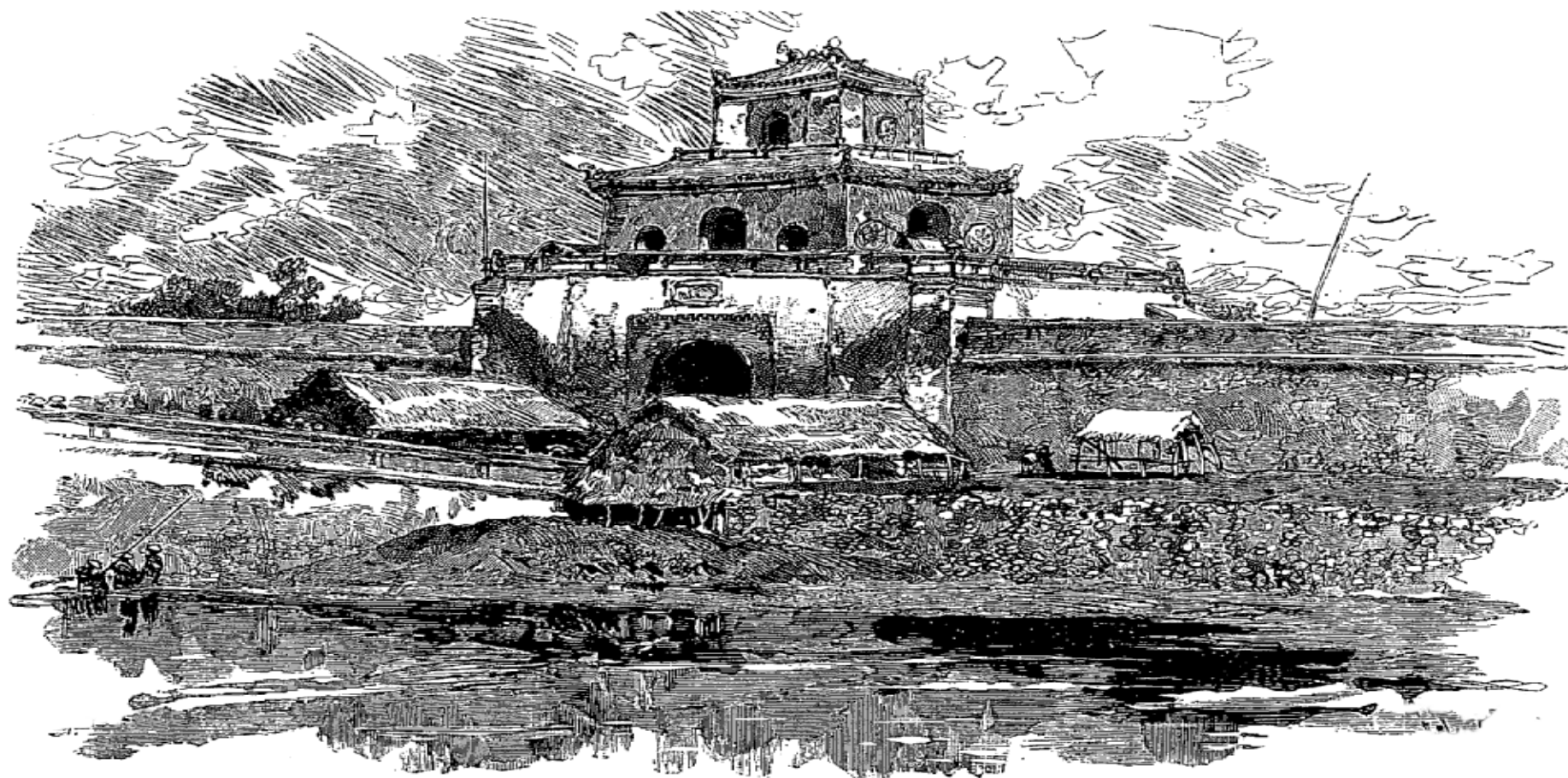

Tác giả am hiểu sâu sắc về văn hóa, nghệ thuật

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

3. Vẻ đẹp lịch sử

*Thời vua Hùng, sông Hương
là dòng sông biên thùy xa xôi.*

Thế kỉ XV:

Trong *Dư địa chí* (Nguyễn Trãi), được đặt tên Linh Giang.

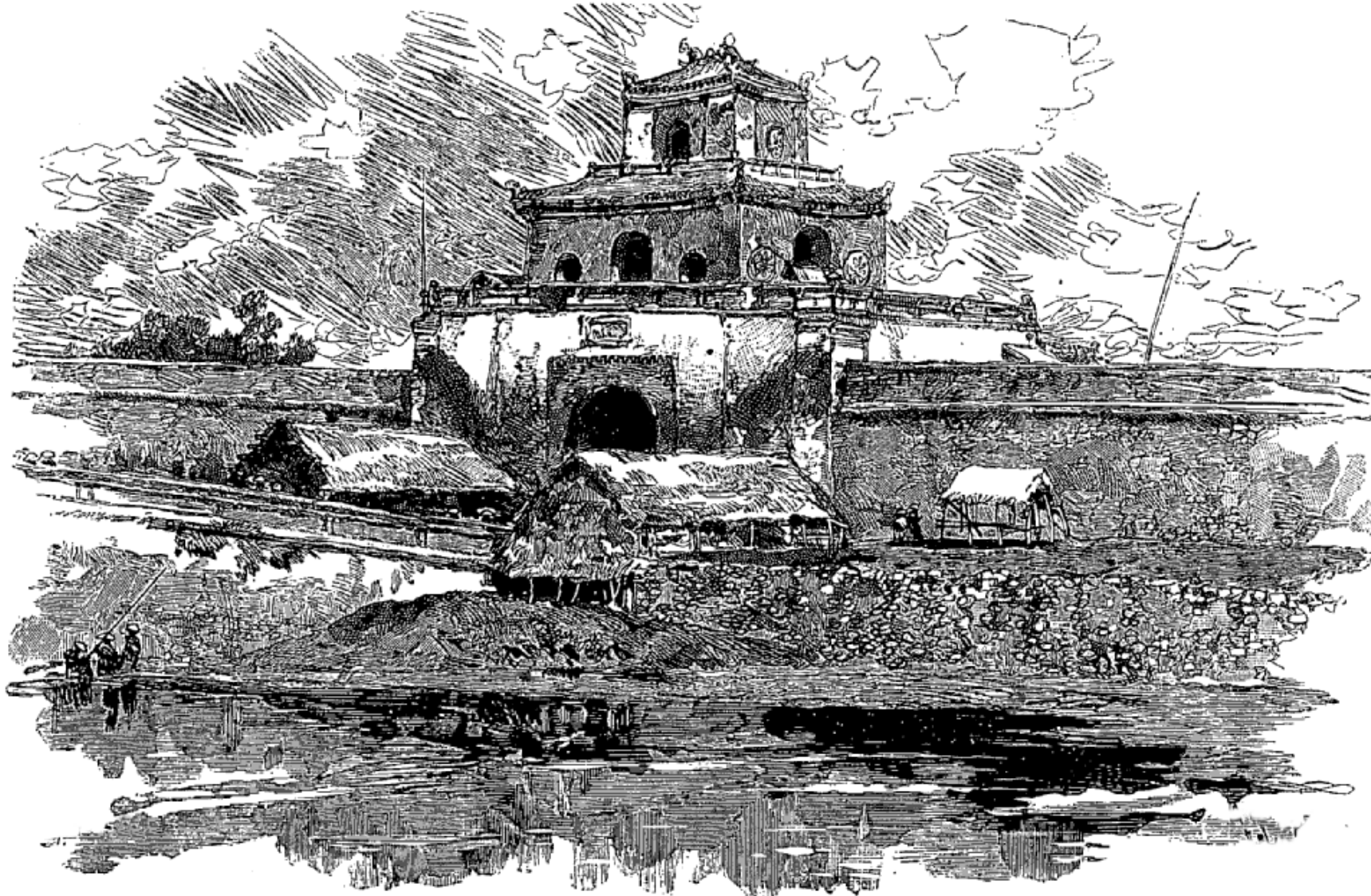

Thế kỉ XVIII:

Vẻ vang soi bóng kinh thành Phú Xuân

AI ĐÃ ĐẶT TÊN CHO DÒNG SÔNG?

Kinh thành Huế thế kỷ XIX

Cuộc khởi nghĩa
CÁCH MẠNG THÁNG TÁM

GIẢI PHÓNG HUẾ 1945

HUẾ - MẬU THÂN 1968

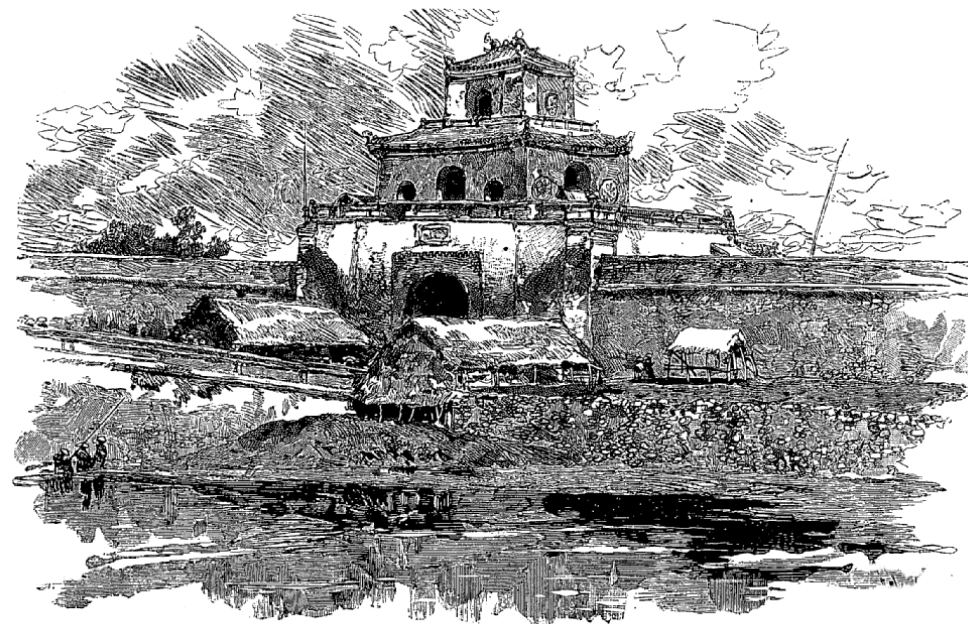
II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

A *Hình ảnh sông Hương*

3. Vẻ đẹp lịch sử

TIỂU KẾT

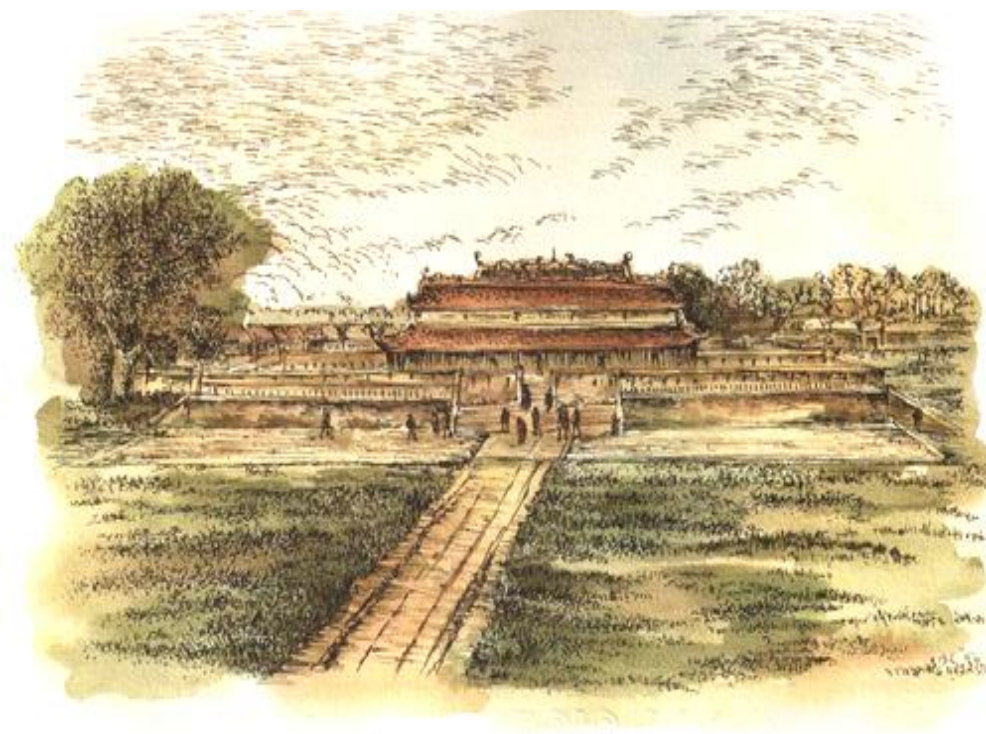
Sông Hương đã sống qua những thế kỉ vinh quang của lịch sử dân tộc.

II ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

B *Cái "tôi" trữ tình*

- Một cái “tôi” mê đắm và tài hoa.
- Một cái “tôi” uyên bác, giàu tri thức về lịch sử, địa lý, văn hóa Huế.
- Một cái “tôi” yêu quê hương đất nước, gắn bó mật thiết với xứ Huế.

III TỔNG KẾT**TIỂU KẾT**

Tác giả đã dành cho sông Hương, xứ Huế và cũng là cho đất nước một tình yêu tha thiết và cũng là niềm tự hào sâu sắc.

III TỔNG KẾT

Đoạn trích súc tích và đầy chất thơ với những dòng cảm xúc sâu lắng được tổng hợp từ một vốn hiểu biết phong phú cùng một văn phong tao nhã, hướng nội, tinh tế, tài hoa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Huỳnh Như Phương. (2017). *Tác phẩm và thể loại văn học*.
Hồ Chí Minh: Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh

2. Tài liệu từ các nguồn

<http://lib.hcmussh.edu.vn/>; <https://thpt.education/>

